

Rakkaat ystävät, hyvä juhlaväki!

Tervetuloa 100-vuotisjuhliin. Viime vuosi juhlittiin sata vuotta sitten itsenäistynyttä Suomea – teemalla Yhdessä. Kun muistelemme vuotta 1918, juhla ei tunnu olevan sijaa. Päällimmäiseksi nousevat kansaa jakaneet kipeät haavat, jotka osin yhä aristavat. Vihdoin olemme yrittäneet kuulla, ymmärtää ja oppia, mutta ei se helppoa ole ollut. Tätä taustaa vasten olen Pappisliiton 100-vuotisjuhlaan valmistautuessani kysynyt mielessäni monta kertaa, mistä ja miten tuossa tilanteessa saattoi syntyä Pappisliitto. Mitkä olivat papiston kysymykset ja tarpeet noina aikoina?

Uskon, että näihin ja moniin muihin kysymyksiin löydämme vastauksia näiden päivien aikana ja vielä myöhemminkin tutustuessamme dosentti Esko M. Laineen kirjoittamaan Pappisliiton 100-vuotishistoriaan. Olen saanut nauttia jo maistiaisista pian julkaistavasta upeasta teoksesta.

Ymmärsin, että papisto kaipasi levottomana aikana yhtäältä hengellistä yhteyttä. Toisaalta papiston piirissä kasvoi halu käsitellä yhdessä ajassa liikkuneita uudenlaisia kysymyksiä ja työssään kohtaamia moderneja ongelmia, jotka kiteytyivät kirkkoa ja papistoa kohtaan esitettyssä kritiikissä.

Myös teologisen harrastuksen elvyttäminen vapaamuotoisen jatkokoulutuksen muodossa kuului olennaisena osana pappien uudenlaisiin odotuksiin. Näistä toiveista itse papiston keskuudessa korostui ennen muuta kollegiaalinen, vapaamuotoinen kohtaaminen ja keskustelu.

Kuitenkin alusta lähtien oli selvää, ettei Pappisliitto ollut sanan kapeassa merkityksessä vain pappien yhdistys vaan nimenomaan kirkon etua ajava seura.

Liiton ensimmäisen puheenjohtajan Antti J. Pietilän mielestä Pappisliiton tarkoituksiksi ei riittänyt pelkkä hartaus, sillä sitä voitiin

harjoittaa jo olemassa olleissa veljespiireissä. Sen sijaan papistolta puuttui valtakunnallinen, ammatillinen ja aatteellinen keskuselin, joka tekisi papiston ”kokonaiseksi, lujaksi ja työkykyiseksi” ajan olojen keskellä. Papisto oli Pietilän mukaan tuudittautunut väärään rauhaan ja alistunut ajatukseen ”menkoot kaikki oikeudet ja edut, menköön koko vaikutusvalta”.

Pietilälle Pappisliitto merkitsi tukea papinviran hoidolle seurakunnassa mutta laajemminkin se saattoi toimia pappisihanteen kohottajana. Pappisliitolla oli hänen käsityksensä mukaan mahdollisuus ”kaikin puolin edistää kirkon parasta”. Pietilän mukaan kirkon uudistaminen edellytti siis pappisihanteen muutosta, mikä toisaalta oli kytköksissä kirkon uudistamiseen. Kirkon ja papiston yhdistäjänä Pappisliitolla oli avainrooli.

Pappisliiton perustava kokous pidettiin Helsingissä Bulevardin seurakuntatalossa maanantai-iltana 14.1.1918. Kokoukseen osallistui 120 pappia, jotka olivat koolla ensimmäisten kirkkopäivien merkeissä. Kirkkopäivät oli suunniteltu pidettäväksi Turussa jo edellisvuoden marraskuussa, mutta niitä jouduttiin siirtämään, sillä juuri noina päivinä suurlakkolevottomuudet saavuttivat huippunsa. Venäjältä kantautui tieto bolševikkien vallankumouksesta, ja marraskuun 15. päivänä eduskunta otti korkeimman vallan käsiinsä. Näissä oloissa kirkkopäivät päätettiin siirtää myöhemmin pidettäväksi. Maassa valinneista olosuhteista kertoo, että kirkkopäiville Helsinkiin tammikuussa muualta saapuneita kehoitettiin varaamaan mukaansa elintarvikkeita ja vuodevaatteet.

Olemme kulkeneet sadassa vuodessa pitkän tien. Aika on uusi ja kysymykset ja papiston odotukset toiset. Vai ovatko ne syvimmältään lopulta niin erilaiset?

Rakas ystävä! Kiitos, kun tulit. Nyt kaikki on valmiina. Kollegiaalista tukea, koulutusta, yhteisiä aterioita, hengellistä hoitoa, tyynykin toivottavasti talon puolesta. Kaikkea tätä me olemme sinulle varanneet. On ilon, kiitoksen ja juhlan aika.